ДОКТРИНЕ И РАЧУНИЦЕ: СТВАРНИ РАЗЛОЗИ ЗА АМЕРИЧКИ НАПАД НА ИРАН

Математика профита и ужаса

Као играч на жици који се занео и отишао предалеко, Американци сада изгледа не смеју да стану. Морају да покажу својим стварним супарницима – од којих неки располажу супериорном конвенционалном војном силом (Кина, Русија, Европа, сутра Бразил и Индија), или економском и технолошком снагом (Европа, у мањој мери Јапан, сутра Кина), што их обезбеђује од инвазије и окупације – да САД, онда када су „угрожени њихови интереси", неће оклевати да „изврше уништавајући удар". А америчка ратна доктрина прецизира да тај интерес није, као за огромну већину нормалних земаља, територијални интегритет, заштита становништва и суверености, већ и „обезбеђење снабдевања", монетарна супремација, економски монополи, слобода „прозелитизма" и „безбедност пријатеља"

Пише: Ели Леви

Да би ис-ка-за-ле сво-ју су-пер-моћ, САД има-ју по-тре-бе да по-бе-де не-при-ја-те-ље, а са-да-шњи пред-сед-ник то ни-је ус-пео то-ком свог дру-гог ман-да-та. У ци-љу да

до-ка-жу да има-ју по-се-бан ста-тус и по-себ-ну моћ ко-ју је-ди-но оне мо-гу да ко-ри-сте, САД са-да мо-ра-ју да по-ка-жу да њи-хо-ва но-ва док-три-на „пре-вен-тив-ног" ну-кле-ар-ног на-па-да, ко-ју су утвр-ди-ле пре не-ко-ли-ко го-ди-на, а по-твр-ди-ле 16. мар-та 2006, ни-је тек пра-зна при-ча.

Пре не-го што „пре-пу-сте ди-зги-не" у Ира-ку (или се де-ли-мич-но по-ву-ку оту-да), САД мо-ра-ју да по-ка-жу, са јед-не стра-не, да је реч о по-ли-тич-ком из-бо-ру, не о кра-ху, а са дру-ге да кон-вен-ци-о-нал-на си-ла ко-ју су ту упо-тре-би-ле ни-је све што има-ју.

На ни-воу од-но-са свет-ских си-ла, Аме-ри-кан-ци мо-ра-ју да по-ка-жу сво-јим ствар-ним су-пар-ни-ци-ма, од ко-јих не-ки рас-по-ла-жу су-пер-и-ор-ном кон-вен-ци-о-нал-ном вој-ном си-лом (Ки-на, Ру-си-ја, Евро-па, су-тра Бра-зил и Ин-ди-ја), или еко-ном-ском и тех-но-ло-шком сна-гом (Евро-па и у ма-њој ме-ри Ја-пан, су-тра Ки-на), што их обез-бе-ђу-је од ин-ва-зи-је и оку-па-ци-је, да САД, он-да ка-да су угро-же-ни њи-хо-ви ин-те-ре-си, не-ће окле-ва-ти да из-вр-ше уни-шта-ва-ју-ћи удар.

А што се ти-че аме-рич-ких ин-те-ре-са, но-ва док-три-на је пре-ци-зи-ра-ла да се не ра-ди са-мо, као у слу-ча-ју ве-ћи-не зе-ма-ља, о те-ри-то-ри-јал-ном ин-те-гри-те-ту, за-шти-ти ста-нов-ни-штва и су-ве-ре-но-сти вла-да-ви-не, већ и о обез-бе-ђе-њу снаб-де-ва-ња, мо-не-тар-ној су-пре-ма-ци-ји, еко-ном-ским ин-те-ре-си-ма, сло-бо-ди спољ-ног про-зе-ли-ти-зма и „без-бед-но-сти при-ја-те-ља", а под-се-ти-мо да су за САД нај-бо-љи при-ја-те-љи Изра-ел, Тур-ска, Па-ки-стан, Ин-до-не-зи-ја, Са-у-дијс-ка Ара-би-ја и Ни-ге-ри-ја. Ту је, осим Изра-е-ла, реч о зе-мља-ма са ислам-ском дик-та-ту-ром.

У но-вом ис-ка-зи-ва-њу си-ле САД не мо-гу да на-пад-ну Се-вер-ну Ко-ре-ју, ко-ја је ве-ро-ват-но у то-ку раз-во-ја ну-кле-ар-ног оруж-ја, уз по-моћ Па-ки-ста-на (ве-ли-ког аме-рич-ког шти-ће-ни-ка и изра-ел-ског са-ве-зни-ка), јер би то по-ли-тич-ки зна-чи-ло на-пад на Ки-ну, па би мо-гло до-ћи до про-тив-на-па-да на Ја-пан, Тај-ван и, на-рав-но, на Ју-жну Ко-ре-ју, ко-ја је ве-ли-ки ку-пац аме-рич-ких др-жав-них об-ве-зни-ца и да-ва-лац по-др-шке до-ла-ру.

Оне не мо-гу да на-пад-ну Ве-не-цу-е-лу, јер не зна-ју да по-бе-де не-ку зе-мљу, а да је не уни-ште, па по-што им је да-нас по-треб-на ве-не-цу-е-лан-ска наф-та, ре-ше-ње тра-же у по-ли-тич-кој де-ста-би-ли-за-ци-ји Ве-не-цу-е-ле или иза-зи-ва-њу на-па-да Ко-лум-би-је на ову зе-мљу. Тим по-во-дом тре-ба се под-се-ти-ти да на-пад на Ирак ни-је имао свр-ху

да се овла-да наф-том ко-ја је да-ле-ко и за чи-је об-на-вља-ње про-из-вод-ње су по-треб-не огром-не ин-ве-сти-ци-је, већ је циљ био, пре све-га, да се по-диг-не це-на наф-те, за-тим да се ка-зни пр-ва зе-мља ко-ја је про-да-ва-ла сво-ју наф-ту об-ра-чу-на-ва-ју-ћи њe-ну це-ну у еври-ма, а, уз-гред, да се де-ста-би-ли-зу-је под-руч-је снаб-де-ва-ња европ-ских зе-ма-ља (чи-не-ћи рен-та-бил-ним раз-вој екс-пло-а-та-ци-је наф-те у Ка-спиј-ском мо-ру).

Не-ма по-тре-бе да се на-пад-не Ку-ба, јер ће се она са-ма уру-ши-ти по-сле смр-ти Фи-де-ла и Ра-у-ла Ка-стра, па је бо-ље да се она не уни-шта-ва пре не-го што по-но-во по-ста-не аме-рич-ка ко-ло-ни-ја.

ПОВРАЋАЈ ТАМНОГ СЈАЈА

САД не-ма-ју пре-ви-ше ин-те-ре-са да на-пад-ну Си-ри-ју (упр-кос ис-ка-за-ном и ре-ал-ном по-ку-ша-ју да уни-ште зад-њу му-сли-ман-ску зе-мљу ко-ја још одо-ле-ва ислa-ми-зму, јер би њен не-ста-нак до-вео у ди-рект-ни кон-такт њи-хо-ве нај-бо-ље са-ве-зни-ке Тур-ску и Изра-ел).

Са дру-ге стра-не, Изра-ел је ве-ро-ват-но истин-ски уз-не-ми-рен ба-ли-стич-ким мо-гућ-но-сти-ма (иако не ну-кле-ар-ним) Ира-на и не мо-же да то-ле-ри-ше не-дав-не го-во-ре но-вог иран-ског пред-сед-ни-ка, ко-ји те-жи му-сли-ман-ској со-ли-дар-но-сти и по-зи-ва на уни-што-ње Изра-е-ла. Изра-ел је да-нас ме-ђу пр-вим си-ла-ма са так-тич-ким ну-кле-ар-ним оруж-јем. Са сво-јом по-мор-ском ком-по-нен-том, са сво-јом ва-зду-шном ком-по-нен-том и са кр-ста-ре-ћим ра-ке-та-ма, Изра-ел има так-тич-ке ну-кле-ар-не ка-па-ци-те-те веће од Ве-ли-ке Бри-та-ни-је, на при-мер. Иако се тврди да Изра-ел има са-мо 200 ну-кле-ар-них гла-ва, од ок-то-бра 2003. го-ди-не зна се да су ну-кле-ар-не гла-ве (ма-ле ве-ли-чи-не) при-ла-го-ђе-не кр-ста-ре-ћој ра-ке-ти „хар-пун”, ни-ско-ле-те-ћој и на-во-ђе-ној пу-тем са-те-ли-та, те да је Изра-ел тим ра-ке-та-ма опре-мио сво-је бор-бе-не под-мор-ни-це, сво-је кор-ве-те и па-трол-не бро-до-ве, као и сво-је ави-о-не F16.

САД не мо-гу да до-зво-ле да Изра-ел на-пад-не Иран, јер би би-ла у игри со-ли-дар-ност („не-при-ја-те-љи на-ших не-при-ја-те-ља су на-ши при-ја-те-љи”) и пар ујак Сем/не-ћак Изра-ел би мо-гао да се на-ђе на-спрам па-ни-сла-ми-стич-ке пер-сиј-ско-арап-ске ко-а-ли-ци-је. Тре-ба под-се-ти-ти да су у ра-ту про-тив Ира-ка не-ке зе-мље на-пла-ти-ле сво-је уче-шће, а да је Изра-ел пла-тио да не уче-ству-је (ка-ко би из-бе-гао да се сав арап-ски свет удру-жи про-тив Изра-е-ла и свр-ста на стра-ну Ира-ка).

На-су-прот то-ме, на-па-да-ју-ћи Иран, пре не-го што то учи-ни Изра-ел (и др-же-ћи Изра-ел ван су-ко-ба), САД мо-гу да се на-да-ју то-ме да ује-ди-не све арап-ске зе-мље про-тив Пер-си-је, да се ује-ди-не сви су-нит-ски на-ро-ди про-тив ши-ит-ских. У сва-ком слу-ча-ју, оне су си-гур-не да ће да „по-вра-те свој сјај” ко-ји је по-ма-ло зга-снуо по-сле ма-са-кра Ира-ча-на и по-ста-вља-ња ши-ит-ске вла-сти у Баг-да-ду, јер би овог пу-та омо-гу-ћи-ле по-бе-ду Ара-пи-ма и су-ни-ти-ма.

Тач-но је да би оку-па-ци-ја Ира-на мо-гла да бу-де по-ве-ре-на нај-бо-љим аме-рич-ким са-ве-зни-ци-ма, Тур-ској (ко-јој би се мо-гла да-ти по-ло-ви-на или тре-ћи-на се-ве-ра под изговором да се сми-ре курд-ски се-па-ра-ти-сти) и Па-ки-ста-ну, две-ма су-сед-ним зе-мља-ма од ко-јих сва-ка рас-по-ла-же са по ми-ли-он вој-ни-ка. Са та-ко број-ном „ко-а-ли-ци-јом” цен-трал-на аме-рич-ка упра-ва би мо-гла ду-го-роч-но да се вас-по-ста-ви.

Али, Иран не мо-же да бу-де вој-но осво-јен (ни мо-дер-на ирач-ка ар-ми-ја ни-је мо-гла да га по-бе-ди), а још ма-ње би то ус-пе-ле не-е-фи-ка-сне аме-рич-ке тру-пе. Тре-ба-ло би га на-те-ра-ти на пот-чи-ња-ва-ње без бор-бе и на до-зво-ље-ну оку-па-ци-ју. Нај-ве-ћа аме-рич-ка стра-те-шка на-у-ка да-нас, по-сле Дре-зде-на (а по-твр-ђе-на у Хи-ро-ши-ми, На-га-са-ки-ју, Ба-ња-лу-ци, Чач-ку и Фа-лу-џи), са-сто-ји се у ма-са-кри-ра-њу ци-вил-ног ста-нов-ни-штва не-при-ја-те-ља та-ко да се он пре-да, без ри-зи-ка гу-бит-ка ма и јед-ног аме-рич-ког пе-ша-дин-ца.

Ипак, Иран ни-је де-мо-крат-ска зе-мља као Ср-би-ја, па не-ће би-ти до-вољ-но да се уни-шти ње-го-ва ин-ду-стри-ја, да се ње-го-во ста-нов-ни-штво ли-ши пи-ја-ће во-де и да се ус-пут из-вр-ши не-ко-ли-ко ма-сов-них ма-са-кра да би аја-то-ла-си ка-пи-ту-ли-ра-ли. У ци-љу при-ну-де зе-мље на ка-пи-ту-ла-ци-ју, би-ће по-треб-но да се ма-са-кри-ра мно-го (на-рав-но) ци-вил-ног ста-нов-ни-штва (смрт вој-ни-ка ни-ко-га ви-ше не уз-бу-ђу-је), би-ће по-треб-на огром-на уни-шта-ва-ња да се на-те-ра вла-да да „не за-не-ма-ру-је на-род”, то-ли-ко ве-ли-ка да на-род не бу-де ви-ше са-гла-сан да вла-да

пру-жа от-пор. Би-ће по-тре-бан та-кав ни-во уни-што-ња и ма-са-кра да сви у тој зе-мљи схва-те да их је на-па-ло лу-до чу-до-ви-ште ко-је не зна ни за ка-кве гра-ни-це и ко-је не-ће да се за-у-ста-ви пре не-го што по-стиг-не без-у-слов-ну ка-пи-ту-ла-ци-ју.

Јав-ном мне-њу остат-ка све-та го-во-ри-ће се о хи-рур-шком за-хва-ту на ло-ка-ци-ја-ма са за-бра-ње-ним оруж-јем (над кра-те-ром од 500 ме-та-ра у пре-чни-ку би-ће те-шко да се до-ка-зу-је да ту ни-је би-ло ну-кле-ар-не ла-бо-ра-то-ри-је). Ако, пак, не-ка кр-ва-ва сли-ка иран-ске те-ле-ви-зи-је до-спе у свет, оп-ту-жи-ће се аја-то-ла-си да су по-ста-ви-ли „жи-ви штит" на „ле-ги-тим-не ме-те" и да су из-гра-ди-ли бол-ни-це из-над под-зем-них фа-бри-ка за про-из-вод-њу ра-ке-та. Зе-мља се мо-же ис-кљу-чи-ти са ин-тер-нет мре-же, као што је то по-ка-зао рат про-тив Ср-би-је, и мо-гу се спре-чи-ти не-за-ви-сни но-ви-на-ри да уђу на то под-руч-је, као што су то по-ка-за-ли ра-то-ви про-тив Ср-би-је и Ира-ка.

Вла-де це-лог све-та ће за-не-ма-ри-ти исти-ну и схва-ти-ти по-ру-ку. На при-мер, да Се-вер-на Ко-ре-ја не би до-жи-ве-ла исту суд-би-ну, Ки-на је при-мо-ра-на да ви-со-ко ко-ти-ра јен и да ку-пу-је све ви-ше аме-рич-ких др-жав-них об-ве-зни-ца.

ШИРАКОВА ПРОИЗВОДЊА ИЗГОВОРА

Жак Ши-рак је об-ја-вио, 19. ја-ну-а-ра 2006, ду-бо-ку про-ме-ну фран-цу-ске стра-те-шке и ну-кле-ар-не док-три-не. Фран-цу-ска пре-ла-зи са док-три-не не-у-по-тре-бе на док-три-ну ну-кле-ар-не упо-тре-бе. Она ви-ше не од-у-ста-је од уда-ра на не-ну-кле-ар-не зе-мље (сле-де-ћи у то-ме САД ко-је су на тај на-чин охра-бри-ле ну-кле-ар-но ши-ре-ње пре пет го-ди-на), свр-ста-ва у сво-је жи-вот-не ин-те-ре-се обез-бе-ђе-ње свог снаб-де-ва-ња и од-бра-ну са-ве-зни-ка, овла-шћу-је се-бе да при-бег-не ну-кле-ар-ним уда-ри-ма про-тив сва-ке др-жа-ве ко-ја при-бе-га-ва те-ро-ри-зму, прет-њи или уце-ни.

Те-о-риј-ски, то зна-чи да је Фран-цу-ска већ спрем-на да срав-ни Те-хе-ран ако не-ка бом-ба уби-је сто љу-ди у па-ри-ском ме-троу са пот-пи-сом Хе-збо-ла-ха или ако се пас-да-ра-ни-ма мо-же при-пи-са-ти по-та-па-ње не-ког нафт-ног су-пер-тан-ке-ра ко-ји би пре-пре-чио Ормуски те-снац. У сва-ком слу-ча-ју, мо-же се го-во-ри-ти о то-ме да ће ме-та би-ти збри-са-на, иако је Ши-рак ре-као, 19. ја-ну-а-ра, да су у том ци-љу „број-не ну-кле-ар-не гла-ве сма-ње-не на не-ким ра-ке-та-ма на на-шим под-мор-ни-ца-ма", што по-твр-ђу-је да ће та-кав удар увек би-ти же-сто-ко тер-мо-ну-кле-а-ран и ме-га-тон-ски (прем-да ин-тер-кон-ти-нен-тал-не ба-ли-стич-ке ра-ке-те са-да не но-се ви-ше гла-ва), од-но-сно да не-ће би-ти реч о так-тич-ком, ки-ло-тон-ском оруж-ју, ко-је но-си ави-он или не-ка кр-ста-ре-ћа ра-ке-та.

У прак-си ова из-не-над-на про-ме-на фран-цу-ске стра-те-ги-је до-ла-зи, као слу-чај-но, баш у ча-су ка-да тре-ба оправ-да-ти и ле-ги-ти-ми-са-ти аме-рич-ко ко-ри-шће-ње ну-кле-ар-не си-ле под истим усло-ви-ма. Са та-квим бла-го-сло-вом САД не-ма-ју ви-ше по-тре-бу да има-ју Перл Хар-бур (или да жр-тву-ју 2.700 пор-то-ри-кан-ских до-ма-ћи-ца ма-са-кри-ра-них у уда-ру на Вол Стрит од стра-не та-ко-зва-них арап-ских екс-тре-ми-ста ко-ји ни-су зна-ли да ће по-ла са-та ка-сни-је би-ти про-гла-ше-но да су уби-ли 50.000 је-врej-ских фи-нан-сиј-ских маг-на-та), већ ће би-ти до-вољ-не не-ке ма-ле Мар-ка-ле или чак и не-ка те-шка прет-ња ко-ја се ни-ка-да не-ће оства-ри-ти.

Пре не-ког вре-ме-на аме-рич-ка штам-па је об-ја-ви-ла да је Пен-та-гон већ иден-ти-фи-ко-вао пет-на-е-стак ме-та за хи-рур-шке уда-ре (још ни-је об-ја-шње-на при-ро-да тих ци-ље-ва).

ПЛЕС НАД ПОНОРОМ

Сце-на-рио ну-кле-ар-ног на-па-да из-гле-да јед-на-ко луд као и глав-ни ак-те-ри, али он до-вољ-но об-ја-шња-ва из-не-на-ђу-ју-ћу Ши-ра-ко-ву из-ја-ву.

По-сле све-га, ни-је из-ве-сно да ће би-ти по-стиг-нут же-ље-ни циљ и та-ква про-во-ка-ци-ја чо-ве-чан-ства мо-гла би да бу-де и „зад-њи тр-зај чу-до-ви-шта ко-је ће сви ње-го-ви по-др-жа-ва-о-ци исто-вре-ме-но на-пу-сти-ти". До-вољ-но је да Ја-пан и Ки-на пре-ста-ну са-мо на пар да-на да ку-пу-ју аме-рич-ке др-жав-не об-ве-зни-це (што се мо-же и пред-ви-де-ти, с об-зи-ром на не-из-бе-жни скок це-не наф-те и ра-чу-на у слу-ча-ју на-па-да на Иран), до-лар би се бес-по-врат-но сру-шио, за-тва-ра-ју-ћи САД у њи-хов соп-стве-ни про-стор, без мо-гу-ћег уво-за и са не-при-ла-го-ђе-ном и пре-за-ду-же-ном ин-ду-стри-јом. Окви-ри аме-рич-ке еко-ном-ске и дру-штве-не кри-зе би-ли би по ме-ри ко-ло-сал-ног ду-га без прем-ца у исто-ри-ји... **<**

** Аутор је углед-ни бел-гиј-ски еко-но-ми-ста. На-слов из-вор-ни-ка: „Atta-que con-tre l'Iran*"

(Јул-август 2006)